

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ, ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

УДК 345.678.1

DOI: 10.5281/zenodo.1220572

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ УКРАЇНИ

Бурдонос Л.І.

Предметом дослідження статті є такі аспекти, як оцінка організаційно-економічних умов діяльності вищих навчальних закладів України, система вдосконалення формування й використання ресурсного забезпечення, стратегія розвитку механізму управління ними.

Мета статті – проаналізувати та класифікувати сучасні тенденції розвитку управління вищих навчальних закладів України з метою вироблення практичних рекомендацій щодо модернізації вищої освіти України в контексті входження в європейський освітній простір.

Методи, що були використані в процесі дослідження: у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ, які забезпечили розв'язання поставлених завдань з вибраного напрямку дослідження

Результати роботи: проведений аналіз свідчить, що на сучасному етапі вищі навчальні заклади функціонують як відкрита система, інтегрована до зовнішнього середовища. Економічні процеси, які відбуваються на ринку освітніх послуг, ринку праці та в економіці країни, впливають на розвиток і конкурентоспроможність цих освітніх закладів.

Галузь застосування результатів: вищі навчальні заклади України, Міністерство освіти і науки України, районні та місцеві відділи освіти.

Висновки. В сучасних умовах функціонування вищих навчальних закладів в повній мірі залежить від їх механізму управління діяльністю у всіх аспектах, які визначаються відповідним аналізом всіх бізнес-процесів організації і результатами діяльності. Механізм управління розглядають як сукупність організаційних і економічних компонентів, які забезпечують узгоджене, взаємопов'язане функціонування всіх елементів системи для досягнення загальних цілей організації.

Ключові слова: вищі навчальні заклади, вища освіта, конкурентоспроможність, глобалізація, диверсифікація, стагнація.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ ВЫСШИМИ УЧЕБНЫМИ ЗАВЕДЕНИЯМИ УКРАИНЫ

Бурдонос Л.И.

Предметом исследования статьи являются такие аспекты, как оценка организационно-экономических условий деятельности высших учебных заведений Украины, система совершенствования формирования и использования ресурсного обеспечения, стратегия развития механизма управления ими.

Цель статьи – проанализировать и классифицировать современные тенденции развития управления высшими учебными заведениями Украины с целью выработки практических рекомендаций

по модернізації вищого образования України в контексті входу в європейське освітнє простір.

Методи, які були використані в процесі дослідження: в роботі використані загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ, які забезпечили рішення поставлених завдань з вибраного напрямку дослідження.

Результати роботи: проведений аналіз свідчить, що на сучасному етапі вищі навчальні заклади функціонують як відкрита система, інтегрована з зовнішнім середовищем. Економічні процеси, які відбуваються на ринку освітніх послуг, ринку праці та в економіці країни, впливають на розвиток та конкурентоспроможність цих освітніх установ.

Область застосування результатів: вищі навчальні заклади України, Міністерство освіти та науки України, районні та місцеві відділи освіти.

Висновки В сучасних умовах функціонування вищих навчальних закладів повністю залежить від їх механізму управління діяльністю у всіх аспектах, які визначаються відповідним аналізом всіх бізнес-процесів організації та результатами діяльності. Механізм управління розглядають як сукупність організаційних та економічних компонентів, які забезпечують узгоджене, взаємопов'язане функціонування всіх елементів системи для досягнення загальних цілей організації.

Ключові слова: вищі навчальні заклади, вища освіта, конкурентоспроможність, глобалізація, диверсифікація, стагнація.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Burdonos L.I.

The subject of the research is the following aspects: assessment of the organizational and economic conditions of the activity of higher educational institutions of Ukraine, the system for improving the formation and use of resource support, the strategy for developing the mechanism for managing them.

The purpose of the article is to analyze and classify the current trends of the development of the management of higher educational institutions of Ukraine in order to develop practical recommendations for the modernization of higher education in Ukraine in the context of joining the European educational space.

Methods used in the process of research: in the work used general scientific and special methods of knowledge of economic phenomena, which ensured solving the tasks in the chosen direction of research.

The results of the work: the conducted analysis shows that at the present stage, higher educational institutions function as an open system integrated into the external environment. Economic processes taking place in the market of educational services, the labor market and the economy of the country, affect the development and competitiveness of these educational institutions.

The field of application of results: higher educational institutions of Ukraine, the Ministry of Education and Science of Ukraine, rayon and local departments of education.

Conclusions. In modern conditions, the functioning of higher education institutions is fully dependent on their mechanism for managing activities in all aspects, which are determined by an appropriate analysis of all business processes of the organization and the results of its activities. The management mechanism is viewed as a set of organizational and economic components that provide a coherent, interrelated functioning of all elements of the system to achieve the overall goals of the organization.

Key words: higher education institutions, higher education, competitiveness, globalization, diversification, stagnation.

Актуальність дослідження. Зміни, що відбуваються в пріоритетах суспільного розвитку, перехід до економіки знань і входження до європейського освітнього простору приводять до зростання значущості вищої освіти, ускладнення умов функціонування вищих навчальних закладів. У зв'язку із цим потребують вирішення багато питань щодо управління вищими навчальними закладами. Головна мета діяльності вищих навчальних закладів полягає в забезпеченні відповідних умов для здобуття вищої освіти, підготовки кадрів, надання всіх видів освітніх послуг, забезпечення безперервності освіти. Підвищення рівня конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, особливості управління ними в нових умовах потребують удосконалення організаційно-економічного механізму управління, що й зумовило актуальність роботи, її мету й завдання.

Аналіз останніх джерел. Сучасні дослідження щодо управління у сфері вищої освіти спираються на численні праці науковців. Проблеми економіки та управління вищою освітою розглянуто в працях В. Андрущенка, В. Боброва, Т. Боголіб, Н. Верхоглядової, А. Віфлеємського, Х. Джонсона, І. Каленюк, Дж. Кендрика, В. Кременя, О. Кукліна, В. Лугового, Дж. Мінцера, Ю. Ніколенка, Т. Оболенської, В. Огаренка, В. Плєскач, М. Степка, Ф. Уелч та інших. Їхні дослідження стали науково-методичною основою при розробці підходів до вдосконалення організаційно-економічного механізму управління вищими навчальними закладами. Вивчення проблем управління структурними підрозділами організації знайшло відображення в працях таких учених, як: І. Борисенко, Н. Дикань, Г. Осовська, В. Стадник, Ф. Хміль, Г. Кунц, М. Мескон. Найбільш цікаві погляди щодо організаційної побудови вищих навчальних закладів висвітлено в працях Л. Антошкіної, А. Асаула, О. Гринь, Т. Кондрашової, Ю. Лисенко, В. Новікова, С. Рогожина.

Виклад основного матеріалу. В часи бурхливої глобалізації інвестиції в науку і освіту є найвигіднішими. Вони гарантують найшвидшу віддачу, закладаючи надійний фундамент для сьогоденного і майбутнього прогресу всього суспільства. І кожна країна, якщо вона хоче бути конкурентоспроможною у світовому розвитку, прагне в першу чергу підтримувати свій науково-технічний і освітній потенціал на належному рівні.

Отже, освіта впливає на всі сфери життя суспільства і є вагомим елементом на шляху досягнення високих темпів його економічного зростання та рівня добробуту громадян. Саме завдяки постійному збільшенню витрат на освіту розвинені країни зберігають провідне місце в світовій економіці. При цьому в більшості з них в структурі вкладень в освіту переважає державна частка.

Знання є основним фактором виробництва, яке передбачає їх глобальний аспект. З розвитком мережі Інтернет та інших засобів комунікації вони легко передаються і споживаються в будь-якому куточку світу. Завдяки цьому, потенційно, при виході на рівень економіки знань всіх країн їх спільний економічний розвиток має вирівнятися, а конкуренція - придбати нові більш ефективні риси.

Одним з головних ознак нової економіки є її дематеріалізація, яка означає зміну акцентів з матеріальних благ на нематеріальні (послуги). Матеріальні блага будуть споживатися, проте їх частина буде спадати, що пов'язано зі зміною запитів споживачів в нову епоху. Економіка знань приносить зміни не тільки з боку виробництва, але і з боку споживання.

І в зв'язку з задоволенням потреб нижчого рівня домінуючими стануть потреби вищого рівня, які, в свою чергу, вимагають активного споживання знань. Таким чином, за даних умов знання будуть виступати у ролі і фактора виробництва, і продукту [1, с. 23].

В сучасних умовах нова модель організації управління вищими навчальними закладами повинна забезпечувати основні системні якості – відкритість і багатоступеневість організаційної структури. Саме така структура забезпечує гнучкість в сфері управління, від якої багато в чому залежить адаптація вищих навчальних закладів до змінюваних умов [2, с.382].

Як елемент єдиної системи вищий навчальний заклад знаходиться в постійній взаємодії з зовнішнім соціально-економічним середовищем. З одного боку, функціонування ВНЗ, як суб'єкта господарювання, залежить від впливу зовнішніх чинників, а саме:

- потоку абітурієнтів і частки в них бюджетників та контрактників;
- потоку осіб, які підвищують свою кваліфікацію та науковий рівень – аспіранти, докторанти, студенти факультетів підвищення кваліфікації, слухачі курсів перепідготовки тощо;
- потоку трудових ресурсів – професорсько-викладацький склад, науковий, навчально-допоміжний, науково-допоміжний та адміністративно-допоміжний персонал;
- якості матеріально-технічних ресурсів – навчальне та наукове обладнання, навчальна та наукова література, програмне забезпечення;
- повноти та якості інформаційного забезпечення навчального процесу та наукових досліджень;
- обсягів та структури фінансування.

Зі свого боку, вищий навчальний заклад впливає на зовнішнє середовище, визначаючи його інтелектуальний розвиток. Цей вплив проявляється через:

- випуск кваліфікованих фахівців;
- підготовку науково-педагогічних кадрів;
- перепідготовку та підвищення кваліфікації спеціалістів;
- виконання науково-дослідних робіт;
- впровадження результатів наукових досліджень у виробництво та навчальний процес.

Вищі навчальні заклади пред'являють також певні вимоги до рівня підготовки абітурієнтів, кваліфікації та професійних навичок працівників.

Одним із чинників ефективної діяльності ВНЗ в цілому та його наукової складової зокрема, є система управління вищим навчальним закладом. Як і в інших галузях економіки, система управління ВНЗ представляє собою поєднання окремих елементів: функцій, методів, структури, інформаційної бази, управлінських кадрів.

Багатоплановість функціонування вищого навчального закладу визначає його структуру, яка представляє собою взаємодію окремих підсистем, що органічно пов'язані між собою. Це особливо чітко проявляється у взаємозв'язку підсистем «Навчання» та «НДР», де відбувається творчий процес поєднання навчання та наукових досліджень.

Головним принципом організації підсистеми «Навчання» виступає єдність навчання та виховання і, на цій підставі, підготовка фахівців. Функціями, що реалізуються у підсистемі є формування абітурієнтів (довузівська підготовка), підготовка фахівців (суто університетська підготовка), перепідготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів приділено функціонуванню підсистеми «Науково-дослідна робота (НДР)».

Сучасні моделі організації роботи вищого навчального закладу є різноманітними (загальноосвітній, вузькоспеціалізований, дослідний підходи). Їх можна класифікувати за кількома критеріями:

1. Відповідно до функціонування та організації:

- інноваційна – наукова модель, на основі якої вищий навчальний заклад створює різноманітні інноваційно-наукові структури, при чому функціонує такий механізм взаємодії науки, освіти і виробництва, при якому елементом є вищий навчальний заклад, а способом зв'язку з іншими елементами - договори;

- класична модель, при якій взаємодія між вищими навчальними закладами та підприємствами обмежується фінансуванням навчання студентів підприємствами і проходженням практики.

2. Відповідно до напрямків освітнього процесу:

- досвідчена модель вищих навчальних закладів, яка базується на інтеграції дослідницької діяльності студента з професійною;

- гуманітарна модель, яка передбачає діяльність, пов'язану з узагальненням, збереженням культурного досвіду людства, дає можливість демонструвати основи професійної етики та вчити студента застосовувати знання і навички при прийнятті професійних рішень.

3. За типом соціального спрямування:

- «університет-підприємство» – модель, орієнтована на підготовку фахівців для ринку праці;

- «університет-суспільство» – модель, орієнтована на фундаментальні дослідження, які задаються суспільними потребами (економічними, політичними, соціальними тощо) [3].

Фінансова структура вищого навчального закладу повинна реорганізовуватися відповідно до:

- стратегічних цілей та організаційної структури;

- технологічної структури основної діяльності;

- розподілу видів основної та допоміжної діяльності за структурними ланками;

- вимог зовнішнього середовища; розподілу функцій управління відповідно до його структурних ланок;

- схеми розподілу фінансових ресурсів навчального закладу в його структурі.

Необхідним є підвищення фінансової самостійності підрозділів вищих навчальних закладів та здійснення регламентації і контролю за поточними витратами [4, с.104-105].

Ефективна реалізація фінансової політики вищого навчального закладу залежить від прийняття стратегічних і оперативних рішень в його функціональній і фінансово-господарській діяльності, що в кінцевому підсумку зводиться до управління платежами.

Функції, що реалізуються у підсистемі, включають: науково-дослідну підготовку спеціалістів (реалізується в навчальному процесі, роботі студентського наукового товариства), підготовку науково-педагогічних кадрів (аспірантура та докторантура), проведення наукових досліджень і впровадження результатів у практику (кафедри, галузеві та проблемні лабораторії, НДІ тощо).

Функціонування підсистеми «НДР» передбачає виконання двоєдиного завдання: перше, поєднання наукового та навчального процесів і, на цій підставі, підвищення якості підготовки фахівців і, друге, проведення наукових досліджень для впровадження їх результатів в економіку країни.

Підсистема «НДР» має деякі особливості у порівнянні з іншими підсистемами функціонування вищого навчального закладу. Перш за все, це багатоцільова спрямованість діяльності, що дає змогу для тісного взаємозв'язку окремих елементів структури. Якщо у підсистемі «Навчання» є певна спеціалізація, то підсистема «НДР» зорієнтована на виконання комплексу різних завдань і цілей. Друга особливість полягає в тому, що окремі елементи підсистеми «НДР» входять до складу інших підсистем. Так, кафедри, факультети, які входять у підсистему «Навчання», разом з навчальною та виховною роботою проводять наукові дослідження. Крім того, наукові працівники та підрозділи ВНЗ можуть входити до складу творчих колективів за межами навчального закладу (науково-виробничі комплекси, технопарки, бізнес-інкубатори тощо). Така територіальна розпорошеність ускладнює координацію та управління.

Важливими є кардинальні зміни щодо інформаційного забезпечення управління вищими навчальними закладами, в тому числі організація і підтримка аналітичної складової менеджменту, який впливає на раціональність фінансових рішень.

Методика економічного аналізу в вищих навчальних закладах повинна мати системний характер на базі введення систем управління вищими навчальними закладами, відповідати щоденним потребам, враховувати наявність конкуренції, інфляції, попиту і пропозиції на ринку освітніх послуг.

Маркетинговий аналіз потрібен для складання плану розвитку освітньої діяльності та надання послуг - основи бізнес-планування діяльності вищих навчальних закладів на річну і подальшу перспективу.

Потрібно відзначити, що світова фінансово-економічна криза негативно вплинула на розвиток системи освіти, спричинивши:

- скорочення доходів і зниження економічної активності користувачів освітніх послуг;

- зменшення бюджетних надходжень і обмеження витрат вищого навчального закладу на розвиток освітньої, наукової, господарської діяльності, що забезпечують якісні зміни в освіті і потенціал для майбутнього розвитку країни;

- відсутність оптимізації структури вищого навчального закладу та бюджетних витрат;

- зменшення стимулювання праці професорсько-викладацького складу, який в майбутньому може привести до неякісного викладання навчальних дисциплін, гальмування розвитку наукової діяльності та, як наслідок, втрати кваліфікованих фахівців.

Для розвитку вищого навчального закладу в період економічної кризи для слабких навчальних закладів необхідним є об'єднання з більш потужними. Для провідних вищих навчальних закладів необхідно здійснювати підтримку освітнього кредитування або субсидування, програми яких мають передбачати можливість участі в них всіх потенційно зацікавлених студентів. Як зазначає М. В. Курбатова, «система освітнього кредитування має певні переваги». Вона дає можливість залучити кошти приватного сектору, подолати обмеженість державних

фінансових ресурсів, формує відповідальну поведінку студентів у процесі вибору спеціальності, навчання і подальшого працевлаштування, стимулює підвищення трудової віддачі випускника» [5, с.25].

Якісний аналіз діяльності ВНЗ, що відносяться до певних стратегій, дає можливість зробити такі висновки щодо організації стратегічного управління ВНЗ, що передбачають такі види стратегій як «максимальна якість», «фінансове благополуччя», «диверсифікація», «глобалізація», «консервативність», «стагнація» [6, с.240]. «Максимальна якість» – це стратегія інтенсивного розвитку, що спрямована на вдосконалення основної діяльності ВНЗ і характеризується високим рівнем якості освіти та їх стабільним фінансовим станом.

До стратегії «максимальна якість» належать вузькоспеціалізовані унікальні ВНЗ, профіль діяльності яких не має ринкової орієнтації, а також периферійні технічні ВНЗ і класичні університети.

«Фінансове благополуччя» – це також стратегія інтенсивного розвитку вищого навчального закладу, націлена на максимізацію поточних фінансових результатів його основної діяльності. Відповідною стратегією користуються університети й технічні ВНЗ, розташовані у великих промислових центрах.

«Диверсифікація» – стратегія, за якої починають переважати непрофільна діяльність і недостатність у освітніх послугах, на які переорієнтовується вищий навчальний заклад.

«Глобалізація» – стратегія кількісного зростання основної діяльності ВНЗ. До цих ВНЗ належать навчальні заклади з не дуже великих міст, а також периферійні ВНЗ архітектурно-будівельного та педагогічного профілів.

«Консервативність» – стратегія, для якої не є характерною істотна зміна напрямів діяльності. До неї належать ВНЗ, що добре зарекомендували себе в минулому: класичні університети, а також технічні, педагогічні, архітектурно-будівельні ВНЗ, розташовані у великих і середніх промислових містах.

«Стагнація» – стратегія, що характеризується погіршенням значної частини результуючих показників. До таких ВНЗ потрапляють периферійні ВНЗ і віддалені класичні університети. Крім того, в ній опинилися також навчальні заклади, профіль діяльності яких на сьогодні не користується попитом на ринку праці й ринку освітніх послуг або є низькою якістю освітніх послуг [6, с.244].

Висновки. Розширення джерел отримання позабюджетних коштів сприятиме зміцненню фінансової бази ВНЗ, що, зокрема, дасть можливість залучити висококваліфіковані викладацькі кадри, придбати сучасне навчальне обладнання, запровадити новітні технології, поповнити бібліотечні фонди й розвивати наукову діяльність. Передумовами для об'єднання ВНЗ у кластери знань є процеси інтеграції, злиття ресурсів, ринкова конкурентоспроможність та ефективність діяльності.

Необхідним є розроблення державної програми підтримки формування нових напрямків підготовки (нові технології, організаційний менеджмент) в провідних вищих навчальних закладах, збільшення державного замовлення на науково-дослідну роботу і розширення її фінансування через державні наукові фонди.

Список використаних джерел

1. Боголіб Т.М. Ринкова модель вищого навчального закладу : монографія / Т.М. Боголіб. – К. : Міленіум, 2007. – 244 с.
2. Виноградня В.М. Пріоритетні напрями розвитку механізму управління функціонуванням ВНЗ України у сучасних умовах / В.М. Виноградня // Вища освіта України. – 2009. – Дод. 4, т. V (17). – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 382.
3. Стратегические ориентиры развития высшего образования и место университета в системе образования стран мира (в документах, концепциях, политике международных организаций и ведущих стран) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http:// www.charko.narod.ru](http://www.charko.narod.ru).
4. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізм розвитку / [за заг. ред. В.П. Андрущенко]. – К. : Пед. преса, 2006. – С. 104–105.
5. Курбатова М.В. Образовательное субсидирование в новом механизме финансирования высшего образования / М.В. Курбатова // Экономика образования. – 2005. – № 2. – С. 25.
6. Стратегия адаптации высших учебных заведений: экономический и социологический аспекты / под ред. Т.Л. Клячко. – М. : ГУ ВШЭ, 2002. – С. 229–246.

References

1. Bogolib T.M. Market model of higher educational institution: monograph / T.M. Bogolib - K. : Millennium, 2007. - 244 c.
2. Vinogradnya V.M. Priority directions of the development of the mechanism for managing the functioning of higher educational institutions of Ukraine in modern conditions / V.M. Vinogradnya // Higher Education of Ukraine. - 2009. - Ex. 4, vol. V (17). - Thematic issue «Higher Education of Ukraine in the Context of Integration into the European Educational Space». - P. 382.
3. Strategic benchmarks for the development of higher education and the place of the university in the world education system (in documents, concepts, policies of international organizations and leading countries) [Electronic resource]. – Mode of access: [http:// www.charko.narod.ru](http://www.charko.narod.ru).
4. Economics of Higher Education in Ukraine: Trends and Development Mechanisms / [for comrades. Ed. V.P. Andrushchenko]. - K. : Ped. Press, 2006. - P. 104-105.
5. Kurbatova M.V. Educational Subsidies in the New Financing Mechanism for Higher Education / M.V. Kurbatova // Economics of education. - 2005. - No. 2. - P. 25.
6. Strategy of Adaptation of Higher Educational Institutions: Economic and Sociological Aspects, ed. T.L.Kl'achko - M. : Higher School of Economics, 2002. - P. 229-246.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Бурдонос Людмила Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди

вул. Богдана Хмельницького 99, кв. 1, м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

e-mail: burdonos_lyuda@mail.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Бурдонос Людмила Ивановна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»

ул. Богдана Хмельницкого, дом 99, кв. 1, г. Переяслав-Хмельницкий, 08400, Украина

e-mail: burdonos_lyuda@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Burdonos Lyudmila Ivanovna, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Banking and Insurance

SHEE «Pereyaslav-Khmelnytsky GPU named Gregory Skovoroda»

Bohdan Khmelnytsky street, house 99, Pereyaslav-Khmelnytsky, 08400, Ukraine

e-mail: burdonos_lyuda@mail.ru

УДК 378.4

DOI: 10.5281/zenodo.1220857

КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Гуляєва Н.М.,
Бідюк А.М.**

Предметом дослідження є конкурентні стратегії закладів вищої освіти.

Метою дослідження є характеристика та аналіз базових конкурентних стратегій організацій, адаптація їх до діяльності ЗВО.

Методи, що були використані в процесі дослідження: методи статистичного та порівняльного аналізу, системний підхід тощо.

Результати роботи: розглянуто природу мотивації ЗВО до розробки власних конкурентних стратегій в умовах зростаючої конкуренції на ринку освітніх послуг. Охарактеризовано зміст конкурентних стратегій, які доцільно використовувати закладам вищої освіти у залежності від їх потенціалу, традицій, конкурентних переваг, розміру тощо.

Галузь застосування результатів: система вищої освіти.

Висновки. Існуючі конкурентні стратегії не суперечать, а скоріше доповнюють одна одну, є похідними і це створює умови для їх комбінування. Дослідження теоретичних проблем аналізу та класифікації видових проявів конкурентних стратегій допоможе закладам вищої освіти сформулювати ефективну конкурентну стратегію в умовах загострення конкурентної боротьби.

Ключові слова: стратегія, конкурентна стратегія, заклад вищої освіти, конкурентна перевага, конкурентна позиція.

КОНКУРЕНТНЫЕ СТРАТЕГИИ ВУЗА

**Гуляева Н.Н.,
Бидюк А.Н.**

Предметом исследования являются конкурентные стратегии высших учебных заведений.

Целью исследования является характеристика и анализ базовых конкурентных стратегии организаций, адаптация их к деятельности вузов.

Методы, которые были использованы в процессе исследования: методы статистического и сравнительного анализа, системный подход и др.

Результаты работы: рассмотрена природа мотивации вузов к разработке собственных конкурентных стратегий в условиях растущей конкуренции на рынке образовательных услуг. Охарактеризовано содержание конкурентных стратегий, которые целесообразно использовать высшим учебным заведениям в зависимости от их потенциала, традиций, конкурентных преимуществ, размера и т.д.

Область применения результатов: высшее образование.

Выводы. Существующие конкурентные стратегии не противоречат, а скорее дополняют друг друга, являются производными и создают условия для их комбинирования. Исследование теоретических проблем анализа и классификации видовых проявлений конкурентных стратегий поможет вузам сформировать эффективную конкурентную стратегию в условиях обострения конкурентной борьбы.